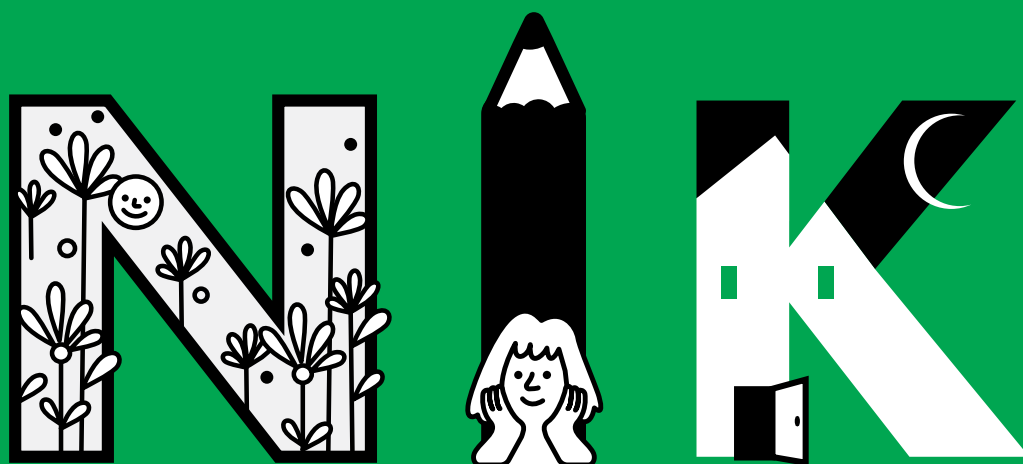
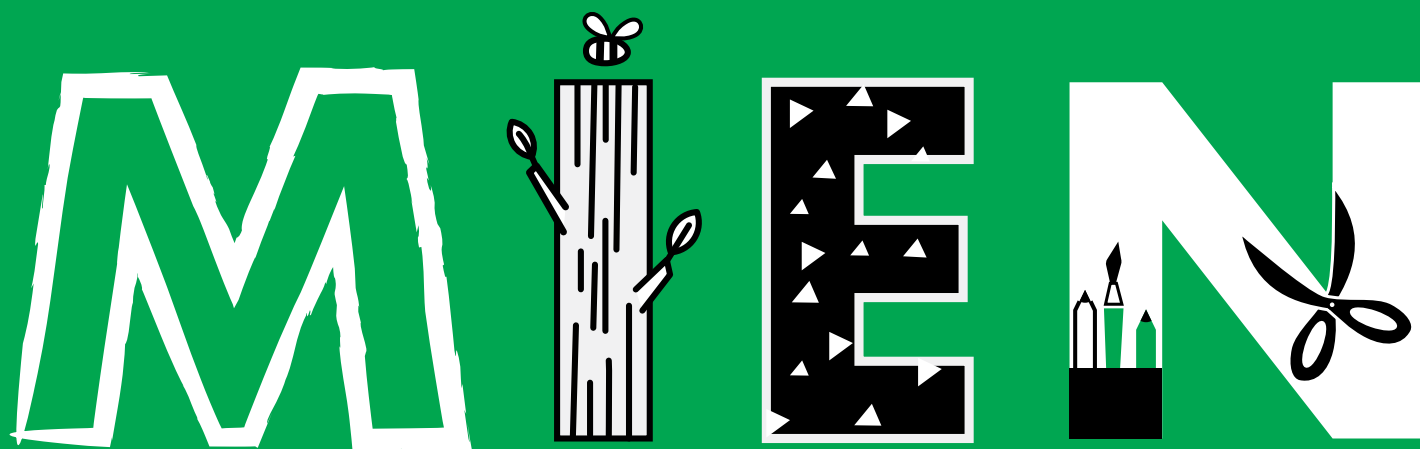

WYMIENNIK
natura sztuka edukacja

Potrzeba stworzenia **WYMIENNIKA** zrodziła się z chęci poruszenia ważnych dla nas wszystkich kwestii. Żyjemy z naturą, w naturze, wobec natury. Natura otacza nas wszystkich. My też jesteśmy jej częścią. Warto więc kreatywnie spojrzeć na nasze otoczenie – i to najbliższe, i to dalsze.

Projekt **WYMIENNIK – natura, sztuka, edukacja** realizujemy w Galerii Arsenał w Białymstoku, przestrzeni miejskiej naszego miasta oraz Świetlicy Dziennego Pobytu dla Dzieci przy Dziennym Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku.

WYMIENNIK skupia wokół siebie niezwykłych ludzi: artystów, animatorów kultury, edukatorów, projektantów, architektów, muzyków, tancerzy, aktorów.

Idea projektu zakłada uczestnictwo w działaniach artystycznych jako proces nawiązywania relacji społecznych – oraz Galerię Arsenał jako miejsce oraz inicjatora i organizatora spotkań, wspólnej pracy, wymiany myśli, pomysłów, doświadczeń, emocji. Zauważając naturę, uwrażliwiając się na nią, zadbamy lepiej o nas samych, o ludzi wokół nas, o naszą kulturę, społeczeństwo.

Jesteśmy przekonane, że wymienianie się jest wartościowe! Dzięki wymianie zyskujemy potrzebne nam rzeczy, doświadczenia, a nawet wiedzę, umiejętności czy talenty. Również warsztaty oraz odbiór i dzielenie się sztuką są niezwykłą wymianą. To naturalne, że uczymy się od siebie wzajemnie, że się wspieramy – stąd warsztaty integrujące różne środowiska i grupy wiekowe. Uważamy bowiem, że pole sztuki, działań kulturalnych jest miejscem, gdzie możemy się spotkać i komunikować wszyscy, bez względu na wiek czy stopień sprawności. Miejscem, gdzie możemy działać kreatywnie, twórczo i nieszablonowo.

Zeszyt, który masz w ręku, powstał z myślą o potrzebie **WYMIANY** między **NATURĄ** a **SZTUKĄ**. Stworzyłyśmy zadania pobudzające wyobraźnię i kreatywność. Wymyślone tak, by bawili się przy nich dobrze zarówno młodszy, jak i starsi czytelnicy.

Mamy nadzieję, że zadania zawarte w zeszycie edukacyjnym dostarczą Ci wiele twórczej zabawy! Czerp inspirację z otaczającej Cię natury, rozwiąż zagadki i poznawaj dzieła sztuki, w tym także prace z *Kolekcji II Galerii Arsenał w Białymstoku*!

Koordynatorki:

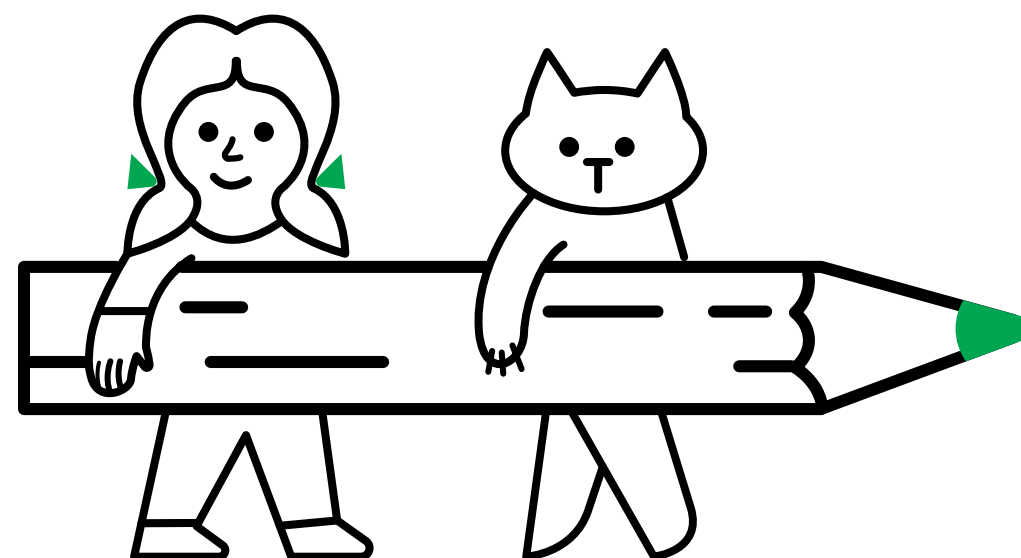
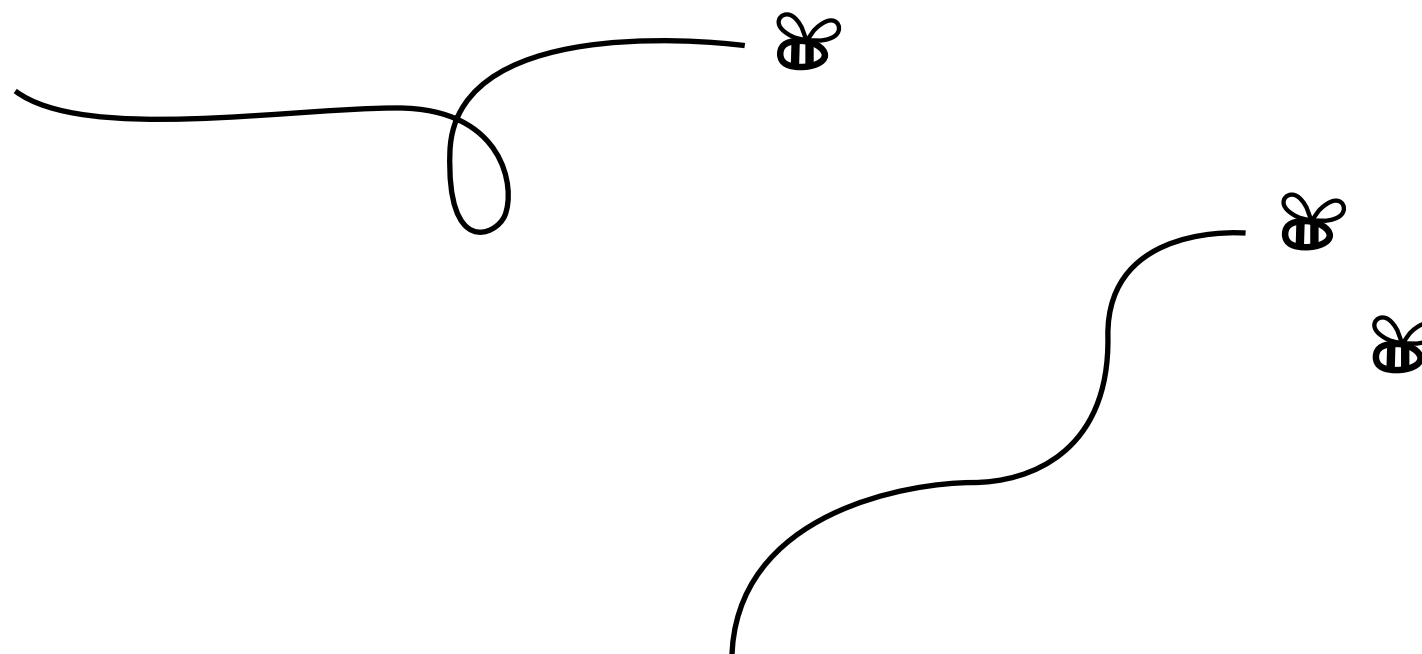
Katarzyna Kida
Justyna Kołodko-Bietkał
Izabela Liżewska
Justyna Zieniuk

Ilustracje i zadania w niniejszym zeszycie są inspirowane pracami z Kolekcji II Galerii Arsenał w Białymstoku:

Vahram Aghasyan, *Ghost City*, 2007, 3 fotografie, 70 × 100 cm
Miroslaw Bałka, *Czysty piesek*, 1986, obiekt, 29 × 83 × 16 cm
Rafał Bujnowski, *Pejzaż*, z serii *Nokturn*, 2014, olej na płótnie, 130 × 300 cm
Dominik Lejman, *Ogród francuski II*, 2007, akryl na płótnie, projekcja wideo, 150 × 260 cm
Marcin Maciejowski, *Pies bohater*, 2004, olej na płótnie, 55 × 75 cm
Marek Wasilewski, *Polski las*, 2006, wideo, 10 min 7 s, 12 fotografii, 50 × 60 cm
Martin Zet, *14:01 9 czerwca 2005 Martiněves, Czechy*, z cyklu *Saluto Romano*, 2005, fotografia, 60 × 80 cm

oraz pracą: Paweł Matyszewski, *Tort*, 2015, instalacja, ø 220 × 90 cm

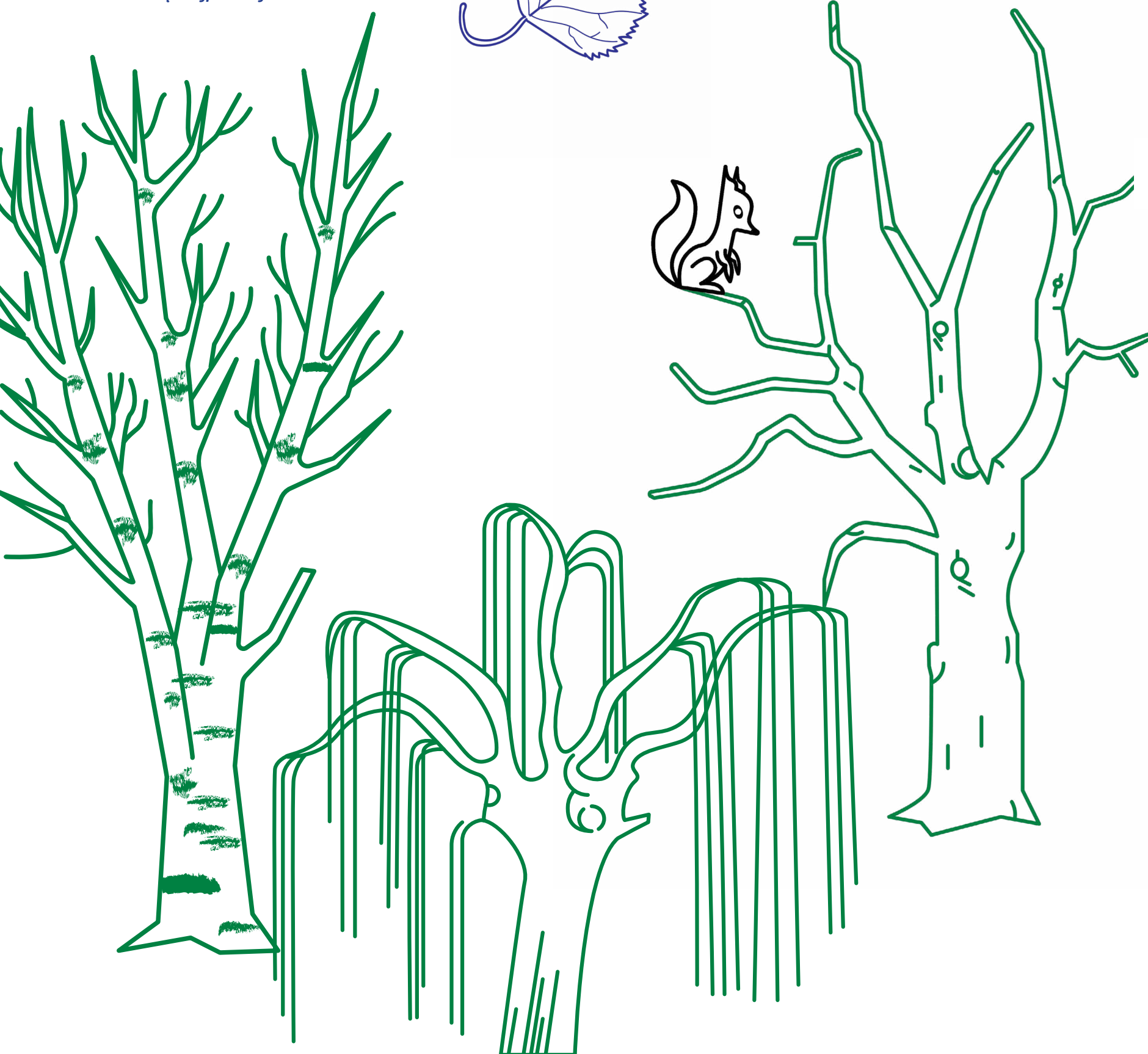
1.

Drzewa bez liści? Czyżby to była zima? Nie! Ich gałęzie czekają na Twoje działania. Nazwij drzewa i dopasuj do nich liście. Narysuj więcej liści i pokoloruj je, jak tylko chcesz. Zdecyduj, jaka to pora roku.

brzoza

wierzba płacząca

dąb szypułkowy

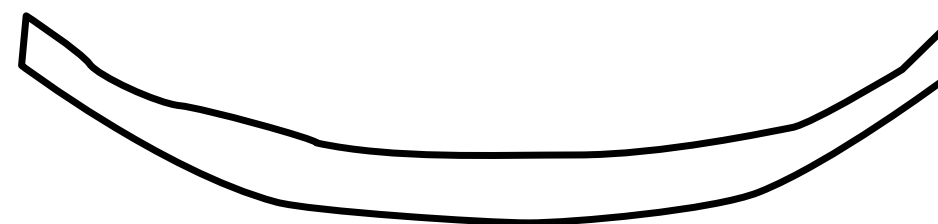

2.

Praca Pawła Matyszewskiego *Tort* to **instalacja** zbudowana z różnych gatunków kwitnących roślin. Zastanów się, czy tort zbudowany z samych warzyw mógłby być równie interesujący? Znajdź w domu ilustrowane gazety i ulotki, wytnij z nich warzywa lub ich fragmenty i stwórz swoją własną instalację zatytułowaną *Tort*.

Instalacja – w sztuce współczesnej to przestrzenny układ elementów zaprojektowany i skonstruowany przez artystę. Instalacja zazwyczaj przeznaczona jest do konkretnego miejsca – może powstać w galerii albo w przestrzeni publicznej. Stosowane są w niej często tzw. „przedmioty gotowe” (ang. ready made).

Zastanów się, czy znasz instalację, które artyści zbudowali poza galeriami sztuki?

3.

W wideo *Polski las* Marek Wasilewski pokazuje południowoamerykańskie małpy z gatunku czepiaka czarnorękiego skaczące po... brzozech – drzewach, które rosną tylko w Europie, Azji i Ameryce Północnej. Przyjrzyj się tej scenie. Czy taka historia mogłaby się zdarzyć? Praca jest zapisem prawdziwej sytuacji mającej miejsce w polskim zoo, jednak dzięki specjalnemu **kadrowaniu** wygląda jak fantazja autora. Użyj swojej wyobraźni i dorysuj dalszy ciąg kadru – prawdziwy lub zupełnie wymyślony widok. Do dyspozycji masz kredki, mazaki oraz ołówki.

Czy wiesz, że:

- Przebywanie w pobliżu brzozy poprawia nasze samopoczucie, a jej sok ma właściwości lecznicze.
- Ogon czepiaka działa jak piąta kończyna i może utrzymać ciężar całego ciała zwierzęcia, gdy zwisa ono z gałęzi.

Kadrowanie to termin używany w fotografii lub filmie. Polega ono na świadomym decydowaniu, który fragment rejestrowanego obrazu znajdzie się na naszym zdjęciu lub filmie. Kadrować można już w trakcie robienia filmu lub zdjęcia, np. zmieniając ustawienie obiektywu (lewo – prawo, góra – dół), przybliżając lub oddalając obraz. Można też kadrować gotowe zdjęcie lub film, wycinając lub powiększając najciekawszy fragment. Kadrowanie pozwala odpowiednio zakomponować obraz oraz zwrócić uwagę widza na to, co najważniejsze.

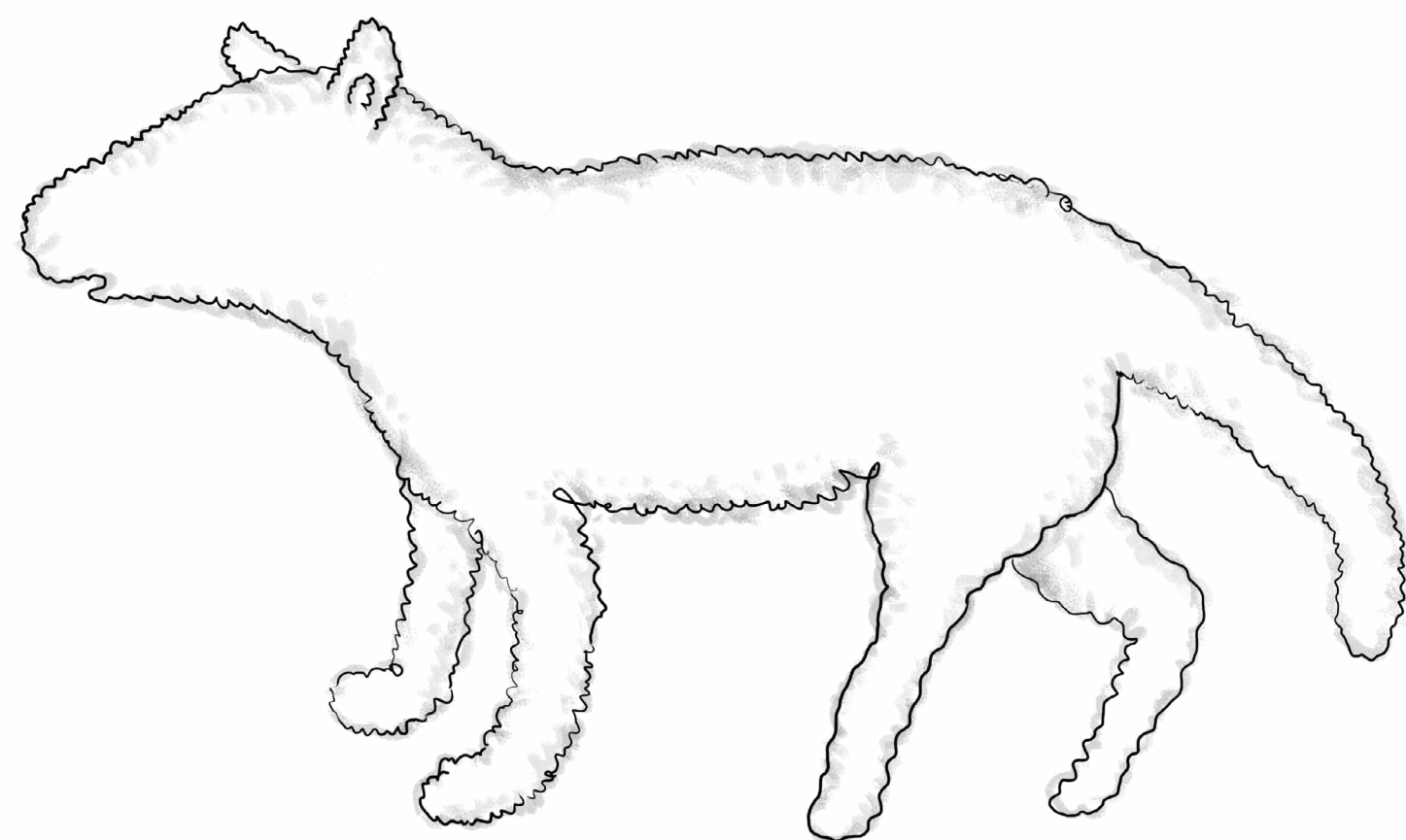

4.

Czysty piesek Mirosława Bałki to **obiekt** przedstawiający małego białego psa przykrytego szklaną gablota. Piesek przypomina obłok, wygląda, jakby został zrobiony z waty cukrowej. Kiedy przyjrzymy mu się z bliska, wydaje się smutny. Może tęskni za długimi spacerami po łące albo chciałby mieć sierść w innym kolorze?

Rozwesel pieska i pokoloruj go! Udekoruj jego sierść kropkami, paskami lub łatami. Możesz też dorysować trawę, po której mógłby biegać. Użyj różnych kredek, pasteli, farb.

Obiekt to forma przestrzenna, rodzaj współczesnej rzeźby, która nie została wykonana ze szlachetnych materiałów.

5.

Na zdjęciach z cyklu *Saluto Romano* czeski **performer** Martin Zet przyjmuje pozy współgrające z przyrodą, architekturą, przedmiotami. Naśladuje rzeczywistość. Dopasowuje się do niej. Zet jest uważnym obserwatorem świata. Jego działania performatywne, takie jak wkładanie głowy do dziupli, nurkowanie w krzaku róż czy zanurzanie twarzy w błocie wydają się szalone. Jednak poprzez takie zachowania artysta zwraca uwagę na ważne kwestie. Zet ma też duże poczucie humoru!

Zrób swój performans: przytul się do drzewa, wskocz w kałużę, naśladowaj kwiat tulipana! Zadbaj, aby Twoje działanie zostało utrwalone – poproś kogoś o zrobienie zdjęcia lub nagranie filmiku. Dzięki temu będzie mogło je zobaczyć więcej osób!

Performance, performans (z ang.: wykonanie, przedstawienie) to działanie artysty odbywające się na żywo, w określonym miejscu i czasie, najczęściej w obecności widzów. **Performer**, czyli artysta tworzący performans, zazwyczaj dąży do zaskoczenia i poruszenia publiczności.

6.

Fotografie *Ghost City* Vahrama Aghasyana to **fotomontaż**. Artysta komputerowo połączył zdjęcia pustych, niedokończonych bloków w mieście Giumri w Armenii z ujęciami powierzchni wody. Budynki wyglądają, jakby były zatopione, chociaż taka powódź nigdy się nie zdarzyła.

Ghost City oznacza Miasto Duchów. Odczaruj je. Zmień smutne i pozbawione ludzi miasto w tętniącą życiem okolicę. Korzystając z gazet, czasopism czy kolorowego papieru stwórz **kolaż** i nadaj mu swój tytuł.

7.

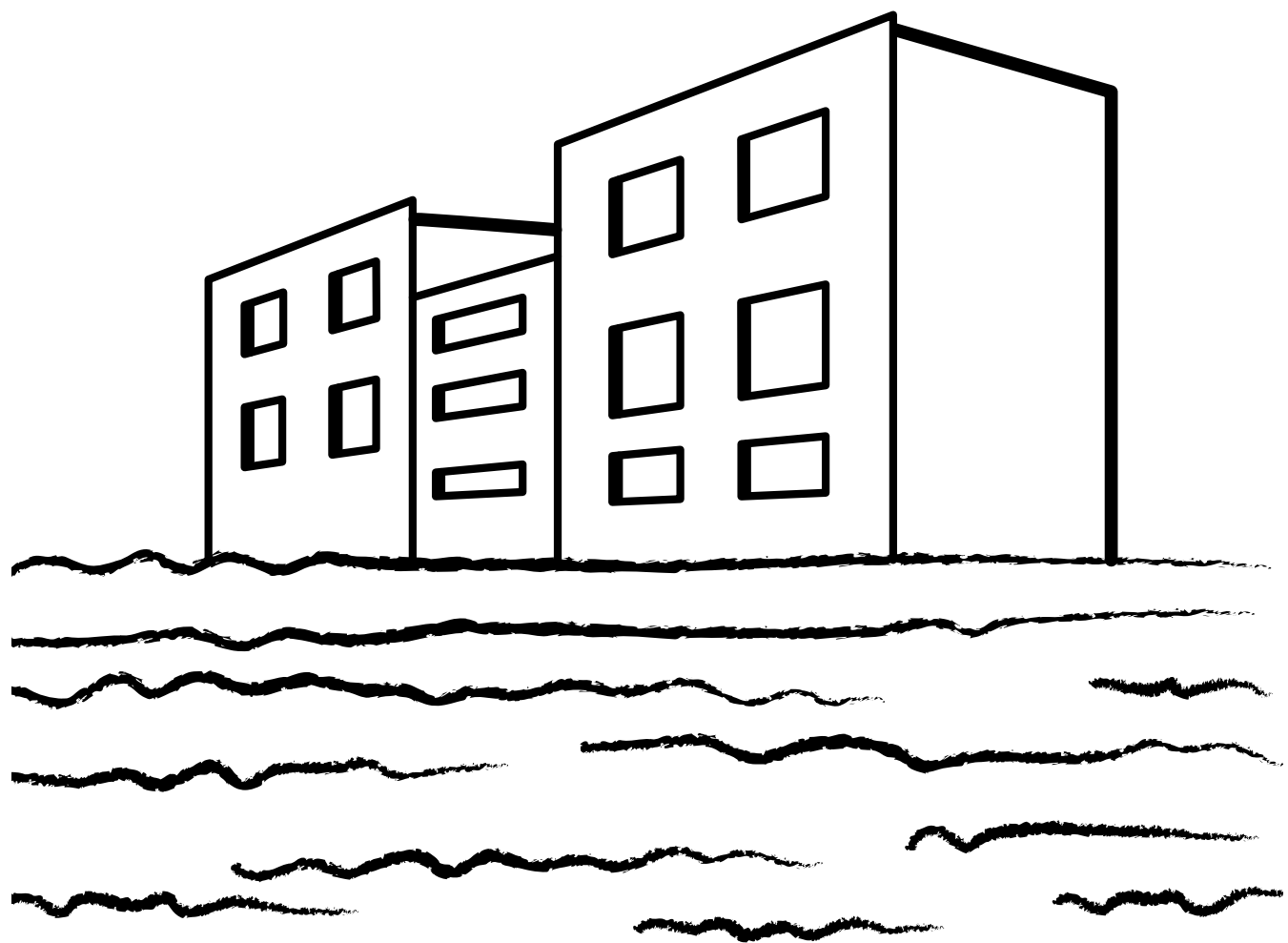
Na ostatniej stronie okładki znajdziesz obrazek. Wyobraź sobie, że jesteś na plaży, blisko morza, słońce miło grzeje. Możesz poleżeć chwilę na piasku, posłuchać szumu fal. Stwórz swój własny **land art**, układając na obrazku ziarna grochu, fasoli, kaszy, soczewicy, ryżu. Możesz też użyć kamyków, sznurków, zasuszonych roślin. Wykonaj jakiś fantazyjny kształt, portret czy krajobraz. Nie przyklejaj elementów. Po skończonej pracy zbierz wszystkie materiały do pudełeczka. Przydadzą się, by ponownie zrobić **sztukę ziemi**.

Land art, czyli **sztuka ziemi** to rodzaj ingerencji artysty w świat przyrody. Do tworzenia prac wykorzystuje się piasek, ziemię, skały, kamienie, rośliny, wodę, wiatr i inne elementy środowiska naturalnego. W sztuce ziemi tworzywem artyści staje się cała przyroda, każdy teren naturalny. Dzieła land artu mają niekiedy ogromne rozmiary i można je podziwiać w całości dopiero z lotu ptaka. Inne są subtelne, trudne do odnalezienia w otwartej przestrzeni i istnieją dopóty, dopóki nie zniszczy ich wiatr lub woda.

8.

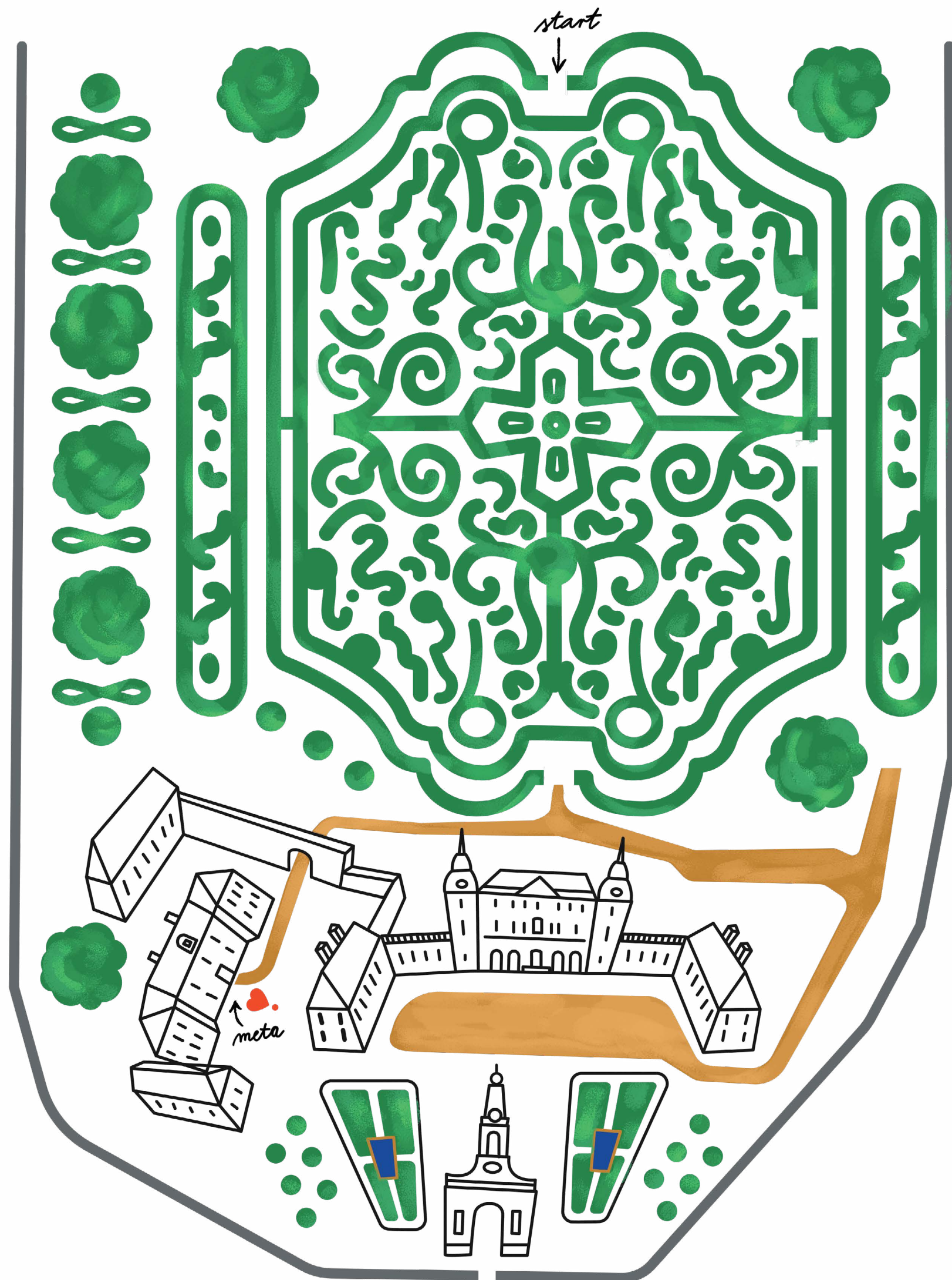
Główna siedziba Galerii Arsenał w Białymstoku znajduje się tuż obok Pałacu Branickich – najokazalszego zabytku miasta. Ogrody Pałacu Branickich budzą zachwyt. Na wprost Pałacu rozciąga się ich najważniejsza część – salon ogrodowy. Został on odtworzony zgodnie z XVIII-wieczną ryciną przedstawiającą ówczesny widok tego miejsca. To ogród barokowy w stylu francuskim, co oznacza, że jest symetryczny i idealnie uporządkowany. Stanowi połączenie strzyżonych drzew i krzewów ze wspaniale kwitnącymi kwiatami oraz białymi rzeźbami.

Na obrazie Dominika Lejmana widzimy fragment salonu ogrodowego. Przejdź przez labirynt stworzony na podstawie tego obrazu i odszukaj Galerię Arsenał.

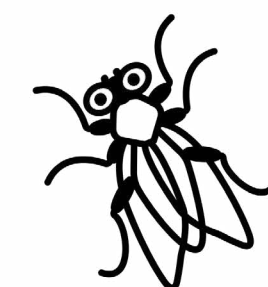
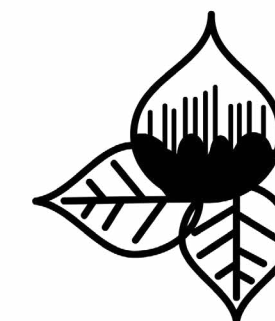
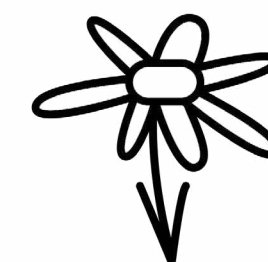
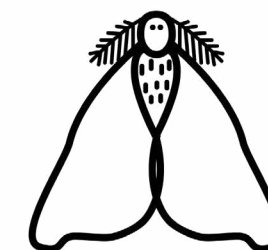
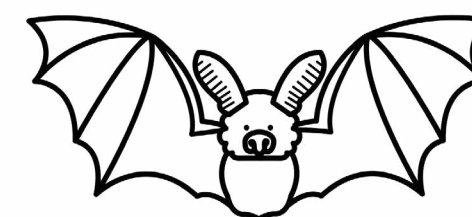
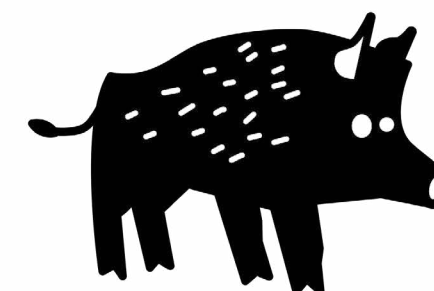
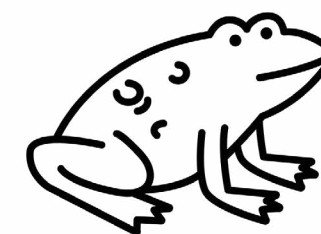
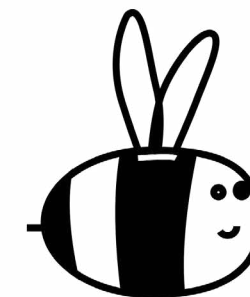
Kolaż (z franc. collage: naklejanie) – technika plastyczna polegająca na tworzeniu kompozycji poprzez naklejanie na podłoże (np. papier) różnych materiałów i tworzyw (gazet, fotografii, drobnych przedmiotów). **Kolażem** nazywa się też pracę wykonaną taką techniką.

Fotomontaż – obraz fotograficzny powstały z połączenia wielu różnych fotografii. Można go wykonywać na różne sposoby, np. w ciemni fotograficznej lub komputerowo.

9.

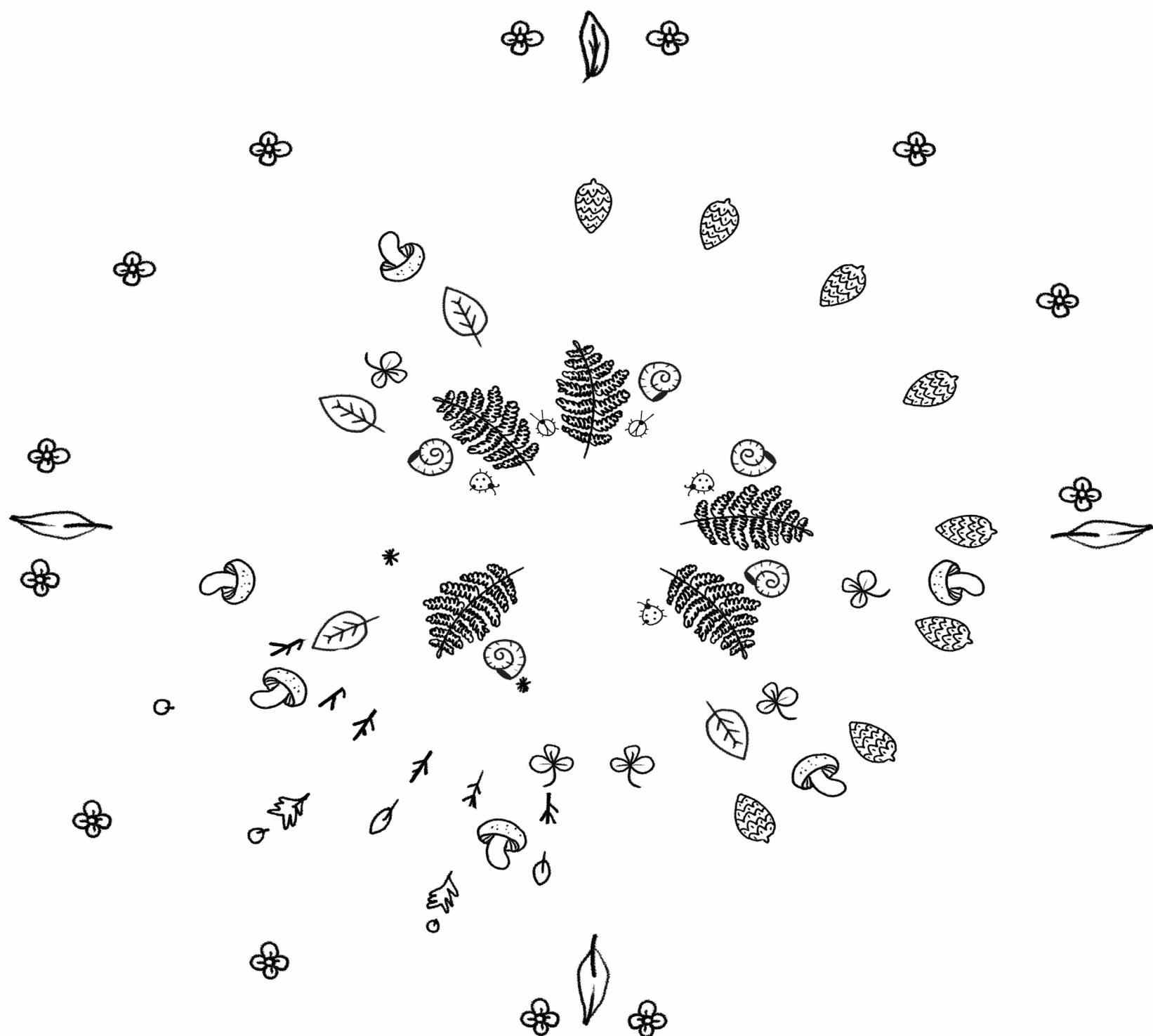
Spójrz! Wszystkie ilustracje dotyczą świata przyrody. Połącz w pary zwierzęta i ich przysmaki. Jak myślisz, w jakie jeszcze grupy można połączyć te obrazki?

10.

Rysunek poniżej przedstawia części roślin, zwierzęta i owady, które możesz zaobserwować w parku lub lesie. Może uda Ci się rozpoznać niektóre z nich? Wszystkie elementy układają się w kolisty wzór. Dorysuj własne i stwórz niepowtarzalną leśną **mandalę**. Do dzieła!

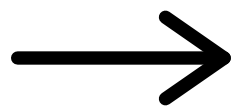
Mandala to kompozycja oparta na okręgu i kwadracie. Dawniej mandala była symbolem świata. W jej centrum umieszczano najważniejsze wizerunki i elementy. Co znajdzie się w środku Twojej mandali?

11.

Obrazek, który znajduje się na stronie obok, przypomina niedokończony **pejzaż**. Weź farby lub kolorowe tusze i odciskami palców domaluj park, las lub puszcę. A może chcesz sprawdzić, czy potrafisz zostawić większy trop? Sięgnij po dużą kartkę i za pomocą farb odbij na niej dłoń lub stopę. Zaproś do zabawy najbliższych, porównajcie swoje odciski.

Pamiętaj, że wszystko, co robi człowiek, zostawia jakiś ślad w przyrodzie. Zadbaj o to, by jak najmniej ją niszczyć i zaśmiecać.

Pejzaż to obraz, rysunek lub zdjęcie, którego tematem jest krajobraz – rzeczywisty lub fantastyczny widok natury lub otoczenia miejskiego.

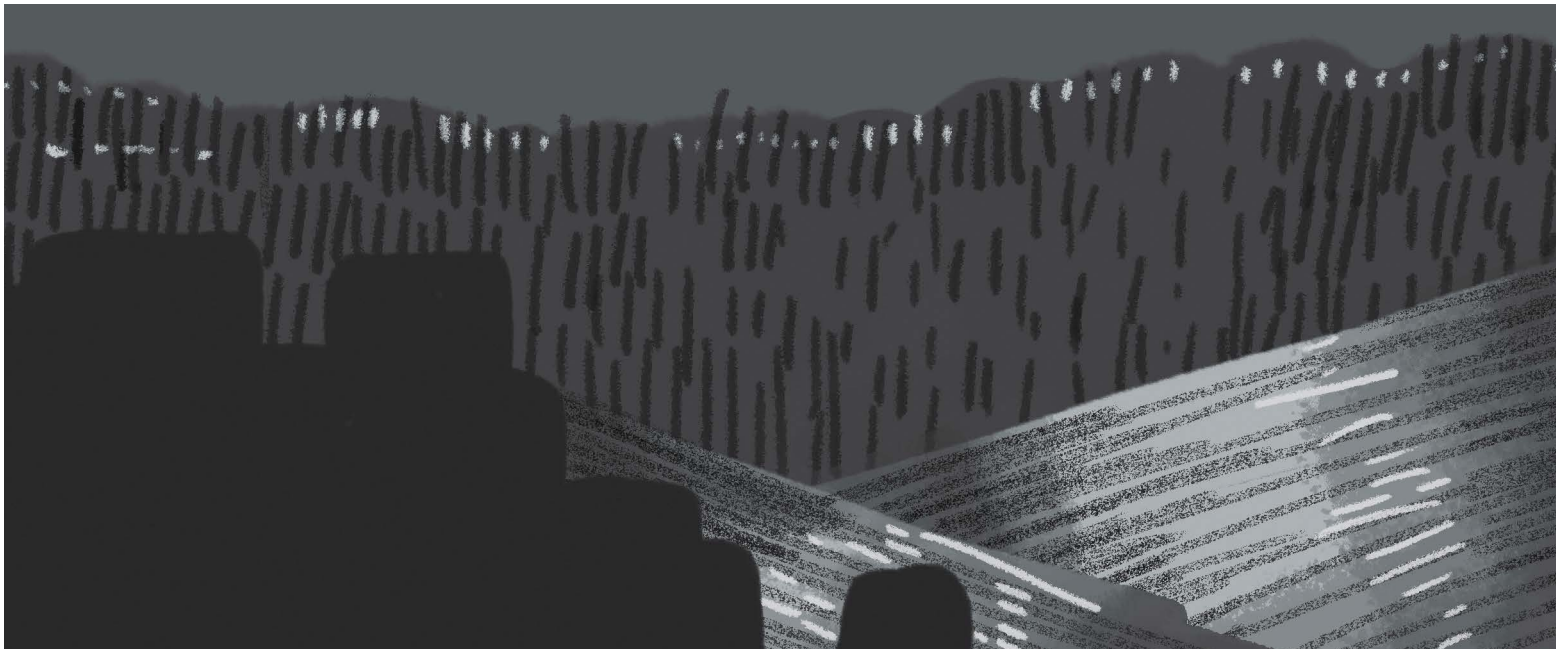
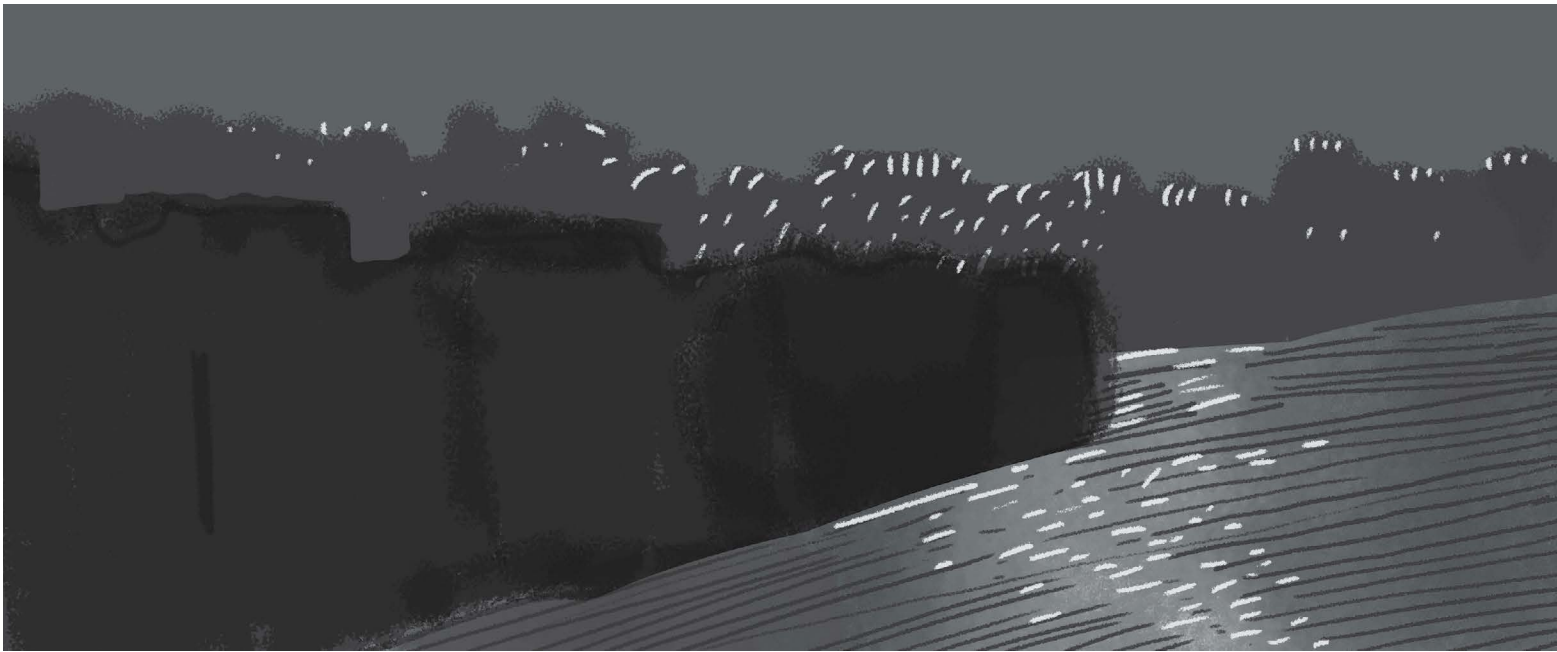
12.

Na następnej stronie widzisz trzy poziome prostokąty. Dwa z nich przypominają obrazy Rafała Bujnowskiego **Pejzaż**, z serii **Nokturn**. Trzeci prostokąt jest dla Ciebie. Zainspiruj się nokturnami artysty i stwórz swój własny nocny pejzaż.

Nokturn to obraz przedstawiający scenę nocną, głównie w przyrodzie. Bardzo ważną rolę odgrywa w nim **kontrast** światła i cienia.

Kontrast to zestawienie różnych przeciwstawnych elementów lub cech. Służy do wyróżnienia wybranych fragmentów dzieła lub do podkreślenia nastroju pracy. Kontrast może dotyczyć barwy, np. czerwony – zielony; światła, np. jasny – ciemny; faktury, np. gładki – szorstki czy matowy – błyszczący.

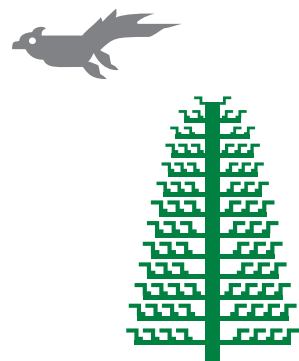
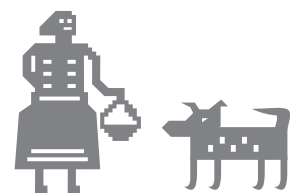
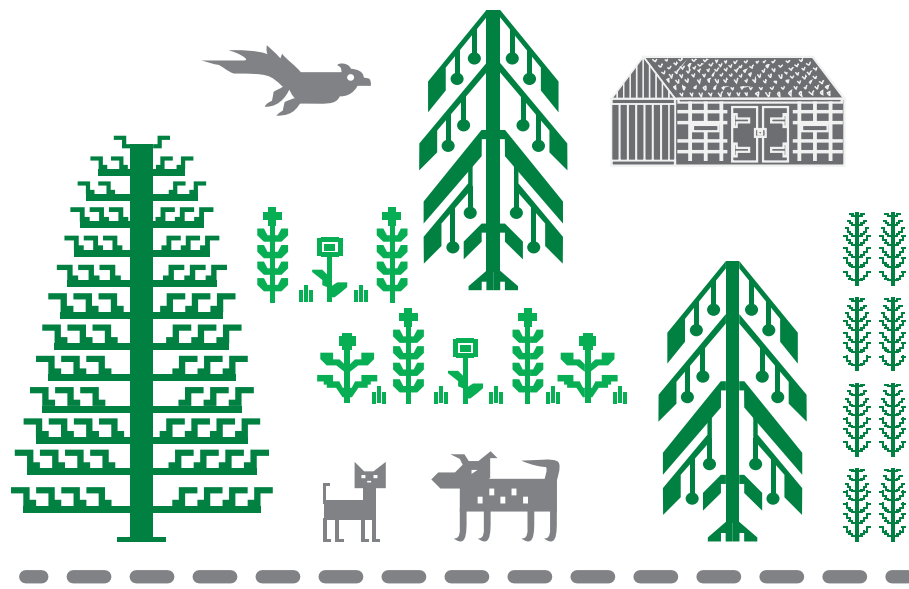

13.

Jeżeli pomyślnie przesłaś/przeszedłeś labirynt z zadania 8. i udało Ci się znaleźć Galerię Arsenał, czeka Cię jeszcze jedno wyzwanie. Znajdź 10 szczegółów, którymi różnią się obrazy.

Rozwiązanie zadania 13.
chmura, gołąb, kot, rower, ogon, drzwi, litera,
buciki, drzewo, szyba
Rozwiązanie zadania 16.
PEJZAŻ, FOTOGRAFIA, INSTALACJA,
KORZENIE, RAMA, WERNISZAŻ, OWAD, KWIATY,
ŁASICA
hasło:
Hej! Chodźmy do lasów, parków i galerii sztuki

14.

Zerknij na rysunki obok. To komiks, w którym znajdują się elementy ze świata przyrody. Zauważ, że są zgeometryzowane. To dlatego, że pochodzą z tradycyjnych **tkanin dwuosnowowych**, z których słyną twórczynie ludowe z gminy Janów (woj. podlaskie). Każda tkanina o czymś opowiada. Utkaj swoją historię. Dorysuj bohaterów (zwierzęta, ludzi) i ich otoczenie w tym stylu.

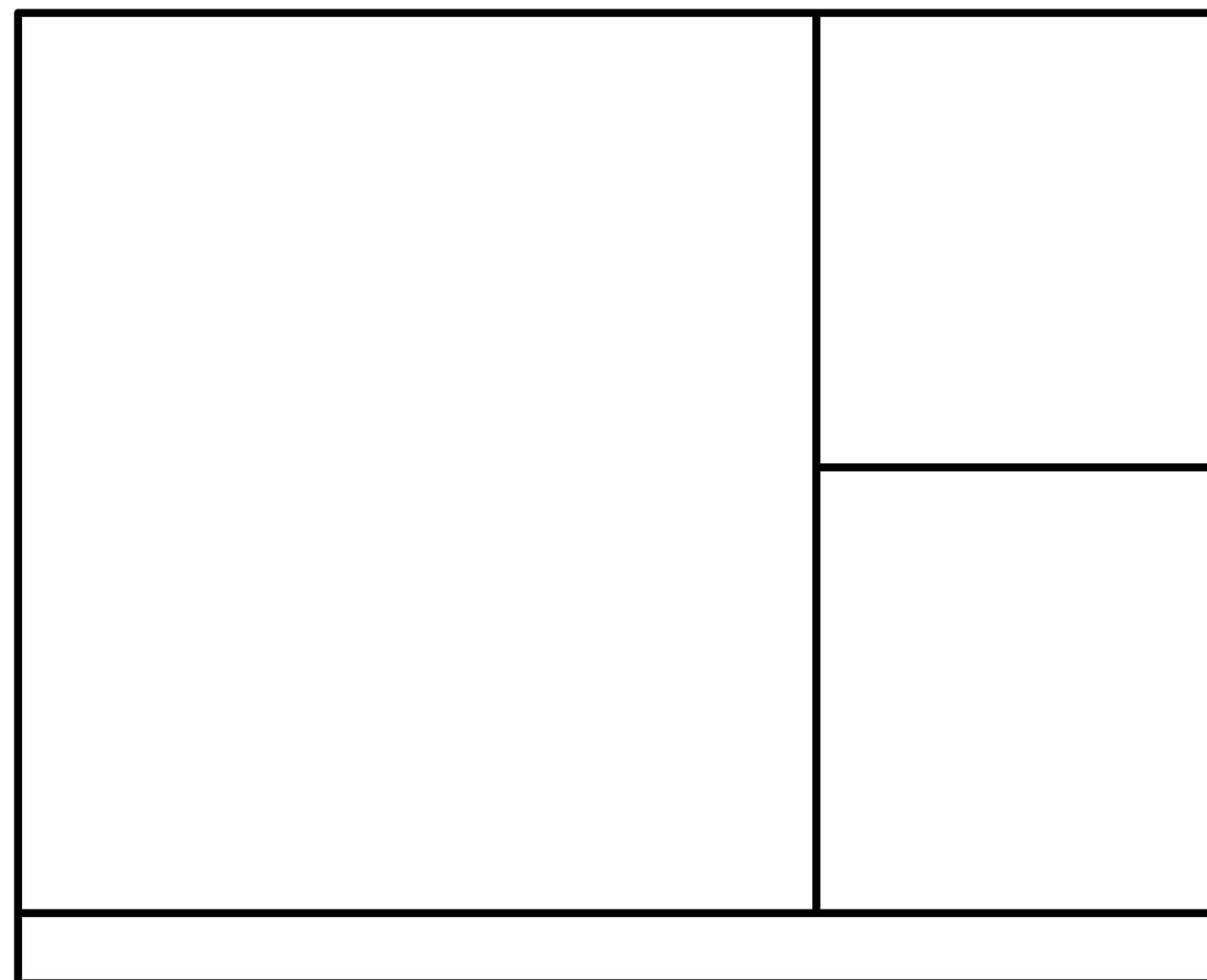
Tkanina dwuosnowowa – ozdobna dwukolorowa i dwustronna tkanina wełniana, wykonana ręcznie na krosnach tkackich według tradycyjnych metod.

Czy wiesz, że ponad 50 tkanin dwuosnowowych, wykonanych przez ok. 20 twórczyń i twórców z ośrodka janowskiego, zgromadzonych jest w Izbie Tkactwa w Janowie? Stanowią wspaniałą inspirację dla innych artystów.

15.

Obraz Marcina Maciejowskiego *Pies bohater* opowiada historię dzielnego zwierzaka. Spróbuj odgadnąć, co się wydarzyło? Czy Ty też masz swojego małego bohatera w domu? Chomika, kota, rybkę? A może Twój bohater to miś maskotka? Opowiedz o nim najbliższym. W pustej ramce możesz narysować jego portret.

Czy wiesz, że nie ma dwóch takich samych psich nosów? Odcisk psiego nosa jest niepowtarzalny jak odciski palców człowieka.

16.

Spróbuj znaleźć 10 słów związanych z naturą i sztuką. Część z nich znasz już z poprzednich zadań. Poproś opiekuna, by wyjaśnił Ci te, których nie rozumiesz. Wykreśl odnalezione słowa. Pozostałe litery utworzą hasło:

F	H	K	W	I	A	T	Y	K	E
O	J	O	!	C	H	O	D	O	Ż
T	M	R	Y	D	O	L	A	L	S
O	Ó	Z	W	P	E	J	Z	A	Ż
G	P	E	A	R	K	Ó	W	Ż	I
R	G	N	A	R	L	O	W	A	D
A	E	I	Ł	A	S	I	C	A	R
F	I	E	I	M	S	Z	T	U	K
I	N	S	T	A	L	A	C	J	A
A	I	W	E	R	N	I	S	A	Ż

Teksty: Katarzyna Kida, Justyna Kołodko-Bietkał, Izabela Liżewska, Justyna Zieniuk
Projekt graficzny: Magdalena Toczydłowska-Talarczyk
Redakcja i korekta: Ewa Borowska
Druk: AlterStudio, Białystok
Nakład: 2500 egz.

Wydawca:
Galeria Arsenał w Białymstoku
ul. A. Mickiewicza 2, 15-222 Białystok, Poland
tel. (+48) 857420353, mail@galeria-arsenal.pl
galeria-arsenal.pl

G A L E R I A

miejska instytucja kultury

Białystok 2020
ISBN 978-83-66262-05-8

© Autorki i Galeria Arsenał w Białymstoku 2020

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa — Użycie niekomercyjne — Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowa Licencja Publiczna. Treść licencji dostępna jest na stronie: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.pl>

Prace, na podstawie których opracowano zadania w niniejszym zeszycie edukacyjnym, należą do *Kolekcji II Galerii Arsenał w Białymstoku*, z wyjątkiem instalacji **Pawła Matyszewskiego Tort**. **Vahram Aghasyan**, *Ghost City* oraz **Rafał Bujnowski, Pejzaż**, z serii *Nokturn* — prace zakupione przez Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych — dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego / dofinansowano ze środków z budżetu Miasta Białegostoku / zrealizowano przy wsparciu finansowym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku. **Mirosław Bałka, Czysty piesek** — praca zakupiona przez Galerię Arsenał w Białymstoku — zrealizowano ze środków budżetu Miasta Białegostoku. **Marcin Maciejowski, Pies bohater, Dominik Lejman, Ogród francuski II** oraz **Marek Wasilewski, Polski las** — prace zakupione przez Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych. **Martin Zet, Saluto Romano** — 1 praca zakupiona przez Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych, 3 prace podarowane Podlaskiemu Towarzystwu Zachęty Sztuk Pięknych przez artystę.

Projekt
WYMIENNIK – natura, sztuka, edukacja
dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Partnerzy

Partnerzy medialni

